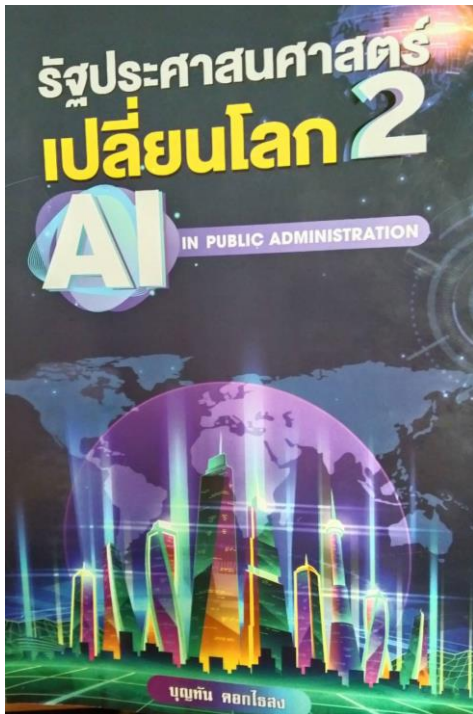

รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก 2*

AI IN PUBLIC ADMINISTRATION

พระสุธีวีรบัณฑิต (โชว์ ทสสนีโย), พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกร),
พระเมธีธรรมาจารย์ (ประสาร จันทสารโร), นิกร ศรีราช
Phra Suthiwirabandit (Show Tassaniyo), Phra Udomsittinayok (Kamphol Khunungkaro)
PhraMetheeThammacharn (Prasarn Jantasaro), Nigorn Srirat
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: srirajnigorn@gmail.com

ชื่อหนังสือ : รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก
ISBN : 978-616-590-346-2
ผู้เขียน : ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง
สำนักพิมพ์ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย
ปีที่พิมพ์ : ครั้งที่ 2, พฤษภาคม 2565 /
จำนวน 501 หน้า

บทคัดย่อ

รัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลกทั้ง 3 ประเด็นที่ท่านผู้เขียนได้นำเสนอผู้วิจารณ์ได้นำมาเขียนในครั้งนี้ประกอบด้วยรัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลกในยุค 5G ซึ่ง (ประเด็นที่ 1) เป็นการชวนคิดชวนดู ชวนพิจารณาในรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งอยู่ในทฤษฎีหรือแนวคิดในประเทศที่มีความเจริญ

*Received July 29, 2022; Revised August 3, 2022; Accepted August 3, 2022

แล้วและย้อนหลังถึงยุคที่ประเทศไทยเราได้นำศาสตร์เหล่านั้นมาใช้ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มีแผนในการปฏิบัติงานหรือ มีแนวคิดที่ทำให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มากขึ้น (ประเด็นที่ 2) คือการบริหารจัดการรัฐกิจในยุค New normal ซึ่งเราต้องอาศัยเทคโนโลยีหรือ AI เข้ามาใช้ในการบริหารองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการศึกษากการติดต่อประสานงานจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลเป็น Big data และที่ขาดไม่ได้คือ หลักธรรมาภิบาล (ประเด็นที่ 3) คือ Disruption มีการบริหารรัฐกิจในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองพิเศษ ซึ่งเน้นอาศัยตนเองเป็นหลัก มีการกระจายอำนาจและบริหารงานไม่ซ้ำและเป็นธรรมสามารถแข่งขันกับส่วนกลางได้

คำสำคัญ: รัฐประศาสนศาสตร์; เปลี่ยนโลก

Abstract

Public administration has changed the world in 3 issues that the author has presented, the reviewer has brought to write in this time consisted of public administration that has changed the world in the 5G era,(issue 1) is the persuasion to think, to look and to examine the public administration practiced in the developed world and Thailand had brought in the knowledge and principle of public administration to practice in Thailand that helped public administrators have more and wide vision,(Issue 2). 2) the management of the state in the new normal era where we have to rely on technology or AI to manage the organization. Whether it is study, Education or coordination, it is necessary to use technology to collect data as Big data. it is indispensable, the principle of good governance (Issue 3) is Disruption; there were special government administration in the central and provincial areas which emphasized self-help project. There was decentralized power and the administration is not redundant and fair that was able to compete with the central government.

Keywords: Public Administration; Changing the World

บทนำ

หนังสือเล่มนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ ดร. กาญจนา คำจุติ ประธานบริหารหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต (มจร ส่วนกลาง) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มอบให้ในวันที่ 19 เดือนมิถุนายน 2565 ซึ่งผู้วิจารณ์ได้รับหนังสือและลายเซ็นจากผู้เขียนคือ ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง (บางที่อาจจะแทนชื่อท่านว่า อาจารย์ป้า) นับได้ว่าเป็นปราชญ์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นอาจารย์อาวุโสของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัยเป็นมันสมองของประเทศที่มีคุณภาพมีองค์ความรู้ในตัว ถ้าท่านอาจารย์ว่างก็จะมีการไลฟ์สดทาง Facebook เป็นศาสตราจารย์ตัวจริงคือ เป็นอาจารย์ของศาสตร์จริง ๆ เหมือนพระไตรปิฎกเคลื่อนที่ก็ได้

อีกตำแหน่งท่านเป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งท่านเป็นนักวิชาการและเคยดำรงตำแหน่งผู้แทนราษฎรที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือการบริหารจัดการภาครัฐ มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญเป็นสมองของนักวิชาการหลายๆ มหาวิทยาลัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หนังสือที่ท่านได้เขียนราว 500 กว่าหน้าเกิดจากประสบการณ์และแนวคิดที่ท่านกรั่นกรองมาเป็นตัวหนังสือทำให้ผู้เขียนหรือประชาชนรุ่นหลังได้ผ่านทำความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จริยธรรมคุณธรรม การดำรงชีวิต เศรษฐกิจต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องหลายด้าน ดูจากชื่อเรื่องรัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลกครั้งที่ 2 เห็นว่าท่านอาจารย์ปามีประเด็น ผู้วิจารณ์จะนำเสนอหรือวิเคราะห์อยู่ 3 ประเด็นด้วยกันประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 มองย้อนหลัง (Look back) รัฐประศาสนศาสตร์ ในอดีตมีการบริหารอย่างไร บริหารตน บริหารคนบริหารงาน (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549) มีหลักการวางแผนการจัดองค์การหรือทฤษฎีที่มีมาตั้งแต่อดีตจะเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชาวตะวันตกหรือหลักธรรมที่เป็นตะวันออกที่สามารถนำมาบูรณาการจากแนวคิดของท่านมีพื้นฐานของฐานคิดที่เป็นระบบแต่อาจจะมองว่าหลาย ๆ เรื่องนำมารวมกันแล้วค่อนข้างที่จะยากต่อผู้อ่านหรือไม่นั้นก็ใช่อีกเรื่องหนึ่งแต่ผู้วิจารณ์ก็จะพยายามวิเคราะห์ให้เข้าหลักของการบริหาร

ประเด็นที่ 2 รัฐประศาสนศาสตร์ New normal การปรับตัวหรือปรับแนวคิดสมัยใหม่ที่ทันสมัย ทันท่วงทีทันต่อเหตุการณ์ ทันท่วงทีความต้องการของประชาชนที่จะสามารถทันเวลาในการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีโรคระบาดโควิด 2019 หรือ ฝิดาซาลิง ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนเป็นส่วนสำคัญ ที่ท่านอาจารย์ยกขึ้นมาได้วิเคราะห์แต่ไม่ได้มองว่าใครดีไม่ดีแต่มองถึงความเป็นจริงว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ประเทศไทยเราอยู่ในกลุ่มที่พัฒนาในระดับใด ซึ่งท่านอาจารย์ได้วิเคราะห์ในส่วนนี้ตั้งแต่ในสมัยอดีตไม่ว่าจะเป็นก่อนราชการหรือในช่วงที่มีความเจริญรุ่งเรืองหรือมีการปฏิวัติรัฐประหารต่าง ๆ อาจารย์ได้เชื่อมโยงและมองให้เห็นว่าฝ่ายปกครองกับฝ่ายบริหารรัฐกิจหรือรัฐศาสตร์มีบทบาทอย่างไรทำหน้าที่อย่างไรและบ้านเมืองผลที่ออกมาเป็นอย่างไร ท่านอาจารย์ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งเป็นการนำนโยบายจากหน่วยเหนือคือฝ่ายปกครองมาวางรูปแบบ แบบแผน นโยบาย พันธกิจรวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนทำให้การบริหารจัดการภาครัฐหรือ

เอกชนสามารถประกอบด้วยแบบแผนของการวางแผนนำไปสู่ประสิทธิภาพของการทำงานได้ การบริหาร มีการนำ AI และ Data science มาใช้ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 3 Disruption การปรับตัว เสนอการแยกและการรวมเขตการปกครอง วิเคราะห์แนวคิดของป่า มีการบริหารรัฐกิจในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองพิเศษ ซึ่งเน้นอาศัยตนเองเป็นหลัก มีการกระจายอำนาจและบริหารงานไม่ซ้ำและเป็นธรรมสามารถ แข่งขันกับส่วนกลางได้ เพื่อกระจายอำนาจและมีอิสระในการบริหารในเขตพื้นที่ภูมิภาค ลด ขั้นตอนเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

ในส่วนของการวิจารณ์ส่วนนี้คือการบริหารราชการแผ่นดินเป็นการบริหารที่เกิดจาก องค์ความรู้ที่มีหลากหลายไม่ใช่วิชาที่เป็นความรู้เชิงเดียว ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของการ บริหารจัดการ โลก ประเทศ ชุมชนครอบครัวและองค์การทั้งระบบใหญ่ ระบบกลาง หรือระบบ เล็ก ในทุกธุรกิจและมีความสำคัญกับทุกกระทรวงทบวงกรมในฐานะที่เป็นนักบริหารต้องบริหาร ได้ในทุกภาคส่วนทั้งในส่วนเบื้องต้นจนถึงส่วนสูงสุดคือระดับประเทศในฐานะองค์กรของรัฐที่มี พันธกิจเป็นองค์กรรวมของประเทศคือมีประชาชนเป็นจุดศูนย์กลางที่จะบริหารจัดการความ ต้องการของประชาชนหรือปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชีวิตของประชาชนในประเทศ, ในส่วนของรัฐศาสตร์เป็นในเรื่องของการปกครอง ส่วนรัฐประศาสนศาสตร์เป็นเรื่องของการ บริหารเพราะฉะนั้นการบริหารนั้นต้องมีทั้งในส่วนของศาสตร์คือความรู้ และศิลป์คือศิลปะใน การที่จะใช้คน ในการที่จะสามารถสร้างผลิตภัณฑ์หรือสามารถใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ให้เกิด ประสิทธิภาพ รวมถึงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองหรือ ปัญหาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมปัญหาในเรื่องคอร์รัปชัน ปัญหาในเรื่องโรค ระบาดซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะหน้าโดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ภาพที่ 1 : ทำบุญอายุวัฒนมงคล 80 ปี ศ.ดร.บุญทัน ดอกโรสง 17 มิถุนายน 2562.

การวิเคราะห์หรือวิจารณ์กระบวนการทำงานของฝ่ายบริหารเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของความคิดหลักที่ถูกต้องไม่ได้เชิงตำหนิ เป็นแค่การสะกิดต่อมรับรู้เบา ๆ เรียกได้ว่า เกาให้ถูกที่ถึงจะหายคัน เพราะประเทศไทยเราบอบช้ำมามากพอแล้ว ในยุโรปประเทศรัสเซียและยูเครนเกิดสงครามโลกซึ่งสะท้อนปัญหาทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นน้ำมันหรือเชื้อเพลิงต่าง ๆ เกิดความสะท้อนต่อสังคมโลกโดยภาพรวมเป็นอย่างมาก ส่วนในประเทศไทยนั้นก็เกิดสงครามปากท้องของประชาชนจากการที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 การเกิดขึ้นของสงครามปากท้องแพร่ระบาดเป็นอย่างมาก และในเรื่องของสาธารณสุขหรือการเยียวยาพี่น้องประชาชนก็อาจจะมีความไม่เท่าเทียมหรือเหลื่อมล้ำ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนโดยภาพรวม จึงเห็นมีสภาวะของคนไร้บ้านที่รอรับของแจกหรือสภาวะที่ข้าวของแพงผิดปกติ น้ำมันแพง ทรัพยากรที่เรามีอยู่ก็เกิดความแพง หากมองย้อนไปประมาณ 2000 ปีประเด็นการบริหารเริ่มต้นจากยุคโบราณที่มีชุมชนองค์กรประเทศจนถึงปัจจุบันองค์ความรู้การบริหารรัฐ ผู้เขียนจะนำเสนอหลักบริหารที่ตะวันตกตามแนวคิดของอเมริกาซึ่งเริ่มให้ความสนใจกับหลักการบริหารที่เปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิตในยุคเกษตรกรรมเข้าไปสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งหนึ่งตั้งแต่ปี 1900 เป็นต้นมาถึงปัจจุบันท่านอาจารย์ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดของชาวตะวันตกรวมไปถึงหลักของจริยธรรมหรือพุทธธรรมเข้าไปด้วย

การวิจารณ์ที่ปราศจากอคติจะนำไปสู่การพัฒนาในระดับชาติหรือเรียกได้ว่าเป็นการนำเสนอ Public Policy นโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยซึ่งปัจจุบันนี้มีความเจริญก้าวหน้าในเรื่องของเทคโนโลยี เป็นโลกาภิวัตน์ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ Social network ต่าง ๆ มีความทันสมัยผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่ายและไม่ได้ผ่านการตรวจสอบถึงอย่างนั้นเองในส่วนของภาครัฐรวมไปถึงส่วนของเอกชนหรือประชาชนส่วนใหญ่จำเป็นต้องเข้าใจในเรื่องของนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยซึ่งอาจจะมีความไม่เท่าเทียมหรือเหลื่อมล้ำ ท่านอาจารย์ปาท่านกล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์เพราะเคยทำงานอยู่ในส่วนนั้น เพราะว่ารัฐประศาสนศาสตร์ไม่ใช่การเรียนเฉพาะในหลักสูตรหรือเป็นตัวหนังสือในตำราเท่านั้นแต่ยังเป็นการนำมาใช้จริงโดยผ่านแนวคิดของคนที่ได้ศึกษามาแล้ว และได้พิสูจน์เป็นทฤษฎี เป็นแนวคิดที่สามารถนำไปใช้ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่ประสิทธิผลแก่องค์กรหรือแก้ในส่วนงานต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีผู้นำที่ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ที่ท่านอาจารย์ได้สรุปไว้ ถ้ามานักบริหารต้องมีบุคคลต้องเป็นบุคคลที่มีความชาญฉลาดโดยการเปรียบเทียบแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์องค์กรกลไกและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลของประเทศที่สามารถแก้ไขโดยมีสายตายาวอันนี้จะค่อนข้างที่จะตรงกับในหลักธรรมในพุทธศาสนาเรียกว่าหลักของภาวะผู้นำประกอบด้วย จักขมา วิทูโร นิสสยสัมปันโน (มีวิสัยทัศน์, มองกาลไกล, มีอภัยภัย)

มอญย้อนหลัง (Look black)

การบริหารรัฐกิจหรือรัฐประศาสนศาสตร์ นักวิชาการบางท่าน ได้ใช้คำว่า “สาธารณบริหารศาสตร์” แทนคำว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” หมายถึงการบริหารงานสาธารณะในลักษณะที่เป็นสาขาวิชา โดยภาษาอังกฤษใช้คำว่า Public Administration และใช้คำว่า “การบริหารสาธารณกิจ” หมายถึง การบริหารงานสาธารณะในลักษณะที่เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมของการบริหารงานที่เกี่ยวกับสาธารณะแทนคำว่าการบริหารรัฐกิจการบริหารราชการ หรือการบริหารราชการแผ่นดิน โดยภาษาอังกฤษใช้คำว่า public administration (สร้อยตระกูล (ตวยานนท์) อรรถมานะ, 2540) มีฐานหลักการบริหาร การประกอบการของสังคมตะวันตก ถอดแบบมาจากอาณาจักร โปรตุเกส สเปน อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นพื้นฐานประเทศที่มีการปฏิบัติทั้งทางการเมืองและการอุตสาหกรรม ในการจัดการประเทศไปสู่การสร้างเทคโนโลยีที่ทันสมัย อันนำชาติไปสู่การตัดสินใจปัญหาด้วยการทำสงครามระหว่างยุโรปต่อยุโรป ระหว่างสหรัฐอเมริกาบวกกับยุโรปทำสงครามกับอาณาจักรตะวันออกที่รวมตัวกับประเทศญี่ปุ่นกับเยอรมัน จนเกิดการปฏิวัติโซเวียต ค.ศ.1917 และในจีน ค.ศ.1949 ในประเทศอินโดจีน ค.ศ.1946 เป็นลำดับ ซึ่งเรารู้จักในนามประเทศที่มีเทคโนโลยีและยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยและประเทศที่ปฏิวัติประเทศเข้าสู่ระบบการบริหารโดยการขจัดชนชั้นผู้ปกครอง ผู้ผูกขาดผลประโยชน์ชาติผู้นำประเทศ เช่น รัสเซีย จีน เวียดนามลาว กัมพูชา เกาหลีเหนือ เกาหลีใต้ ทำให้เกิดสงครามล้างเผ่าพันธุ์ในประเทศกัมพูชา

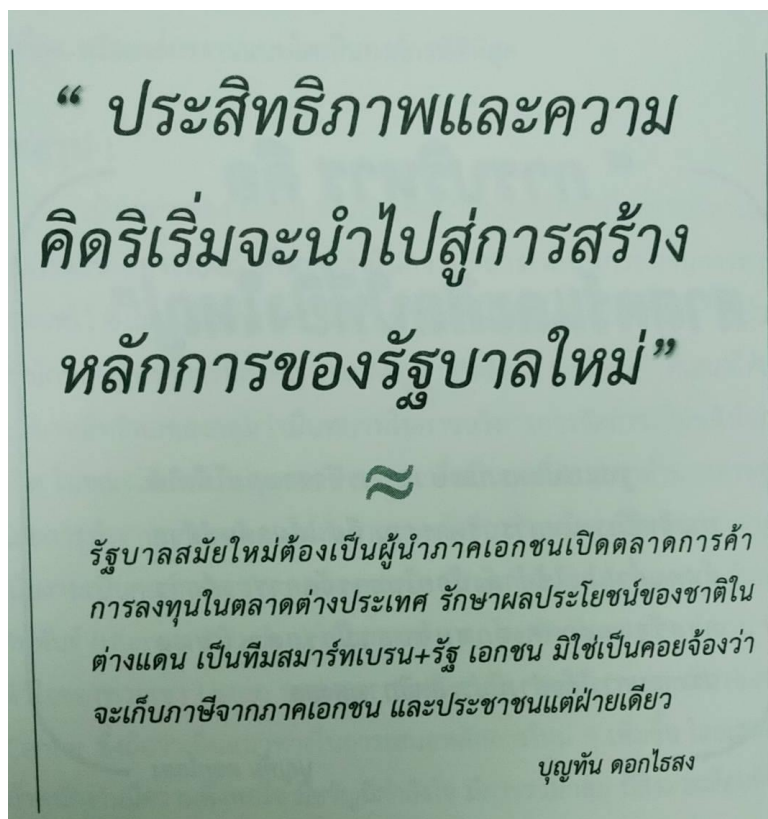
ส่วนประเทศไทยได้กลายเป็นศูนย์กลางอันลัทธิคอมมิวนิสต์ ในนามเป็นฐานทัพของสหรัฐอเมริกา รวมถึงสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ได้ให้การสนับสนุนในการทำสงครามยับยั้งลัทธิคอมมิวนิสต์นั้น ในปัจจุบันการบริหาร 2 ลัทธิขึ้น คือ ประชาธิปไตยยึดถือการบริหารจัดการทุกคนและรัฐบาลกำกับดูแล เรียกว่า ประชาธิปไตยทุนนิยม Dermoitalism และลัทธิใหม่ คือ รัฐแก้ไขปัญหโดยวิธีปฏิวัติอย่างรุนแรง Violution of class struggle การปฏิวัติอย่างรุนแรงเพราะการต่อสู้โดยรัฐเป็นผู้ผูกขาดเศรษฐกิจเรียกว่า Communism คือรัฐเป็นผู้ว่าส่วนกลางในการกำกับดูแล ควบคุมการบริหารจัดการให้อยู่ภายใต้ของคณะกรรมการบริหารกลางของคอมมิวนิสต์นี้ คือกระแสของการศึกษาวิชาการบริหาร ซึ่งเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว ในปัจจุบันนี้จะมีการบริหารประเทศอยู่ 4 ประการ ตามทัศนะของผู้เขียน ดังนี้

1) รัฐบาลทุนนิยมจากตะวันตก ซึ่งประชาชนเป็นคนเลือกนักบริหารมาบริหารประเทศ ผู้นำประเทศเป็นประธานาธิบดีหรือ Presidential System และระบบนายกรัฐมนตรี Prime Minister System แบบอังกฤษ ที่เรียกว่าParliamentary supremacy อำนาจที่ยิ่งใหญ่อยู่ที่สภาประชาชน

2) ระบบการปกครองโดยลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งควบคุมโดยพรรคคอมมิวนิสต์ โดยใช้หลักการรัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และได้ปรับตัวจากคอมมิวนิสต์แบบเข้มมาเป็น Communist capitalism ดังกรณีของ โซเวียต จีน เวียดนาม ลาว เกาหลีเหนือ เป็นต้น

3) การปกครองโดยระบบสมบูรณาญาสิทธิราช โดยมีพระเจ้าแผ่นดินและราชวงศ์เป็นผู้มีสิทธิเด็ดขาดในการปกครองประเทศ เช่น ประเทศซาอุดีอาระเบีย บอร์เนียว เป็นต้น

4) การปกครองประเทศโดยระบบการทหารนำการเมือง ที่ผูกขาดผลประโยชน์โดยชนชั้นอำมาตย์ ทหาร นักวิชาการบางกลุ่ม เนติบริกร นายทุนผูกขาด และพรรคการเมืองที่ประกาศตัวเป็นประชาธิปไตยแต่ได้สนับสนุนผู้นำที่มาจากทหารนำการเมือง ทหารในที่นี้ไม่ใช่กองทัพ เพราะกองทัพเป็นของ ประชาชนไม่นำกองทัพบุก เรือ อากาศ ตำรวจ มาเล่นการเมือง เพราะกองทัพเป็นกำลังหลักในการป้องกันประเทศ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เมื่อแม่ทัพมาเล่นการเมืองแล้วถือว่าหมดภาระจากกองทัพแล้ว เหมือนเจ้าอาวาสสึกแล้ว เป็นผู้บริหารประเทศแบบครึ่ง ๆ กลาง ๆ จะเป็นประชาธิปไตยไม่ใช่จะเป็นราชาธิปไตยไม่เชิง แต่จะมีรูปแบบเผด็จการ โดยชนชั้นที่บริหารทั้ง 5 กลุ่มนั้นตามเนติบริกรที่เขียนขึ้นตามคำประกาศหรือคำแถลงการณ์ของคณะรัฐประหารเป็นมรดกของการสืบทอดอำนาจจากสมบูรณาญาสิทธิราชจนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งมีประเทศไทยและประเทศแอฟริกาซึ่งไม่เจริญที่สุดบางประเทศเท่านั้น

ภาพที่ 2

จากภาพรวมดังกล่าวนี้จะเห็นว่า การนำเสนอวิชารัฐประศาสนศาสตร์จากภายในประเทศ และจากยุโรปรวมทั้งตะวันออกมานำเสนอ เป็นฐานคิดในการศึกษาการบริหารราชการแผ่นดินในประเทศไทยที่กล่าวมานั้น คือ ที่มาของการศึกษาสาขา Government administration (บุญทัน ดอกไธสง, 2565)

โดยสรุป แนวคิดของการบริหารรัฐกิจหรือ ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มีความคล้ายคลึงกันทั่วโลกโดยมีความริเริ่มจากทางตะวันตก แต่บริบทแต่ละพื้นที่ของการบริหารมีความแตกต่างกันออกไป ด้วยทรัพยากรมนุษย์ หรือ ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่มีความเฉพาะของประเทศหรือพื้นที่นั้น ๆ อย่างไรก็ตามการบริหารรัฐกิจ หากมีแนวคิดที่ประกอบด้วยหลักการวิธีการ หรือ พันธกิจที่มีระบบ ที่ท่านอาจารย์ป๋าดำเนินการนำเสนออีกคงเป็นการบริหารที่เป็นระบบชัดเจนและสามารถจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารรัฐกิจในยุค New normal 6 กระบวนทัศน์ของรัฐประศาสนศาสตร์

หน้าที่ของรัฐประศาสนศาสตร์

1. รัฐประศาสนศาสตร์เป็นศาสตร์ (Science) วิชาความรู้ที่ได้ศึกษา ค้นคว้า หรือ วิจัย แล้ว
2. รัฐประศาสนศาสตร์เป็นศิลป์ (Art) คือ การมองในด้านของกิจกรรม (Activities) หรือการปฏิบัติงานเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (public administration) การบริหารราชการ (สมพงษ์ เกษมสิน, 2517)

ในยุคที่เป็น new normal อยู่ท่ามกลางสงครามของโรคระบาดและมีผลกระทบไปถึงการเมืองเศรษฐกิจ ใครหลบทันก็รอด ใครหลบไม่ทันก็บาดเจ็บหรือตายได้ไทยในส่วนของรัฐประศาสนศาสตร์มีบทบาทในการเข้าไปบริหารทำให้สังคมรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี แก้ไขปัญหาปากท้องของพี่น้องประชาชนได้เป็นอำนาจของภาครัฐรวมถึงฝ่ายบริหารบ้านเมืองที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเป็นสัญญาณไปในทางที่ดี แต่ถ้าภาครัฐหรือฝ่ายหน่วยงานที่รับผิดชอบยังอยู่ในสถานะเดิมคือไม่ได้ทำการเยียวยาประชาชนหรือมองภาพไม่ออกของการบริหารจัดการภาครัฐก็จะเป็นไปโดยในแนวคิดเดิมเพราะฉะนั้นแล้วในยุคที่เป็น New normal ความทันสมัยของเทคโนโลยีหรือว่าเปลี่ยนไปในทางโลกาภิวัตน์การบริหารภาครัฐและธุรกิจก็มีทั้งโอกาสและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นโอกาสในเรื่องของการสื่อสารกันง่ายขึ้นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเศรษฐกิจที่เป็นในยุคของออนไลน์ หรือจะมีอุปสรรคในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการอุปสรรคของโรคภัยไข้เจ็บโรคระบาดต่าง ๆ หรือปัญหาที่แก้ไขยากก็คือคอร์รัปชันซึ่งมีเกิดขึ้นอยู่ในประเทศไทย

หนังสือรัฐประศาสนศาสตร์ยุค New normal ในส่วนของฝ่ายบริหารก็ได้เสนอเทคโนโลยีที่เปลี่ยนโลกพฤติกรรมเปลี่ยนการจัดการบริหารเปลี่ยนเป็นการคิดแบบก้าวกระโดดเป็นการศึกษานโยบายสาธารณะซึ่งเป็นนโยบายที่จะพัฒนาประเทศมุมมองใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น และ

นโยบายของในส่วนของการบริหารแบบปฏิบัติเปลี่ยนแนวคิดในระบอบเดิมการใช้อำนาจที่เป็นประโยชน์เป็นการปรับรูปแบบเน้นการบริการภารกิจของรัฐและมีข้อเสนอความคิดเห็นที่เป็นบทบาทของความรับผิดชอบระหว่างนโยบายและวัตถุประสงค์สิ่งสำคัญก็คือ “เน้นในเรื่องของวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศชาติไปในสู่กระบวนการที่เรียกว่าออกแสดงความคิดเห็นได้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันไม่ใช่เรียนเฉพาะในตัวอักษรแต่เป็นการสร้างแนวคิดที่จะต่อยอดในการทำงานไม่ใช่ใช้เวลาไปวัน ๆ หรือเป็นการทำงานที่เข้าหาเย็นขาม” (บุญทัน ดอกโธสง, 2565)

หลักการ New Model Government จึงปรับรูปแบบการบริหารรัฐแนวใหม่ New Model of Government คือ เน้นย้ำการบริการภารกิจข้อเสนอความเห็นเพื่อสนับสนุนหลักการดังกล่าว ประกอบด้วยความรับผิดชอบระหว่างนโยบายและวัตถุประสงค์ นั่นคือ Public ministrator รับผิดชอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ แต่ระบบราชการ Backrackng เช่น ยกเลิกระบบสายบังคับบัญชายาวไกลหันลงให้กระชับให้มาก เน้นในการบริการคุณภาพการบริการลูกค้า (ประชาชน) เพราะการบริหารภาครัฐมิได้สนองตอบผลประโยชน์ของผู้เสียภาษีอากร ซึ่งเป็นเสมือนลูกค้าของรัฐ คำว่าคุณภาพการทำงาน Quality work จึงเป็นหลักการบริการ Quality in public administration มีความซับซ้อน ซึ่งมีปัจจัยสำคัญอยู่ 3 ประการ นั่นคือ ย้ำเน้นความพึงพอใจของลูกค้า มีใบรับรองจากสถาบัน (ISO) เพื่อประกันคุณภาพ คุณภาพขององค์กรจะถูกประเมินด้วยคุณภาพของการบริการ Quality circle บอกความไม่พอใจ ยึดแนวทางสนองตอบความต้องการของประชาชน A citizen oriented approach โดยอาศัยเครื่องมือ 4 ประเด็น เช่น ตัวแบบประสิทธิภาพ = ตัวแบบการตลาด ตัวแบบลดขนาดรัฐการลงและกระจายอำนาจ จึงจำเป็นต้องทำให้องค์กรเล็กลง และตัวแบบความยืดหยุ่นองค์กร นั่นคือ รูปแบบการกระจายอำนาจ ตัวแบบความเป็นเลิศจากการวิจัย Research excellence model! นั่นคือ การมีวัฒนธรรมที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ และความเป็นผู้นำ Quality model ตัววิธีการบริการประชาชน Public service orientation model ความพึงพอใจของลูกค้า(ประชาชน) รูปแบบการมีส่วนร่วม participatory model (บุญทัน ดอกโธสง, 2565)

สิ่งสำคัญนอกเหนือจากเทคโนโลยีแล้วก็คือความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีที่ปรับเปลี่ยนไปตามโลกและผู้ใช้อย่างไรให้เป็นประโยชน์มากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารและรัฐประศาสนศาสตร์นั้นการใช้ข้อมูล Data เปลี่ยนจากการใช้ Analog เป็นการใช้อย่างดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นการเก็บข้อมูลการรวบรวมข้อมูลหรือการบริหารจัดการก็แล้วแต่ยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาประกอบในการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ เพราะฉะนั้นแล้วการบริหารจัดการภาครัฐจึงจำเป็นต้องเข้าใจในกระบวนการที่จะนำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาใช้ต้องมีความรู้พื้นฐานไม่ว่าจะเป็นในส่วนของบริหารจัดการแผ่นดิน การบริหารจัดการภาครัฐหรือเอกชนก็ตามถ้าเข้าใจหลักเหล่านี้ก็จะเป็นหลักที่อาจนำไปสู่ความเป็นเลิศหรืออาจตื่นตัวปรับตัวทันในยุคที่ประเทศไทยกำลังบอบช้ำทางด้านของเศรษฐกิจการเมืองในด้านของโรคภัยไข้เจ็บต่างๆที่เกิดขึ้น

"ธรรมะ แปลว่า การทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ ทำหน้าที่อย่างมีวินัย ทำงานหนัก มุ่งมั่น ตั้งใจ เพื่ออนาคตของชาติ"

วิวัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินของไทย : นักรัฐประศาสนศาสตร์ได้รับการถ่ายทอดความรู้การบริหารงานภาครัฐจากสหรัฐอเมริกา นับแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 แล้วนำมาออกแบบการบริหารราชการแผ่นดินของไทย ไม่ว่าแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารจัดการ แต่หากนำมาเพียงเท่าที่ไม่ขัดแย้งหรือทำลายระบบค่านิยมอำนาจของขุนอำมาตย์และนายทุนที่ได้สร้างฐานอำนาจไว้แต่เดิม เช่นหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมนำมาใช้เพียงส่วนร่วมในการปฏิบัติ แต่ไม่ให้มีส่วนร่วมในการคิดและการประเมินผล เนื่องจากการมีส่วนร่วมจะเป็นการทำลายอำนาจดั้งเดิมที่ต้องการสั่งจากข้างบนและส่วนกลาง และอีกประการหนึ่งเป็นที่น่าสนใจคือนักรัฐประศาสนศาสตร์ไทยหรือสถาบันการศึกษาไทยรับเอาความรู้ของการบริหารราชการแผ่นดินของสหรัฐอเมริกา มาศึกษาเรียนรู้ถึงวิวัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์ตามแนวคิดของ Nicholas Henry (2013) ได้จำแนกพัฒนาการของรัฐประศาสนศาสตร์ออกเป็น 6 ยุค

กระบวนทัศน์ที่ 1 การแยกการเมืองและการบริหารออกจากกัน (The Politics/Administration Dichotomy) ค.ศ.1900 - ค.ศ.1926

กระบวนทัศน์ที่ 2 หลักการบริหารงานภาครัฐ (Principles of Public Administration) ค.ศ.1927 - ค.ศ.1937

กระบวนทัศน์ที่ 3 การบริหารงานภาครัฐในฐานะส่วนหนึ่งของรัฐศาสตร์ (Public Administration as Political Science) ค.ศ.1950 - ค.ศ.1970

กระบวนทัศน์ที่ 4 การบริหารงานภาครัฐในฐานะส่วนหนึ่งของการ (Public Administration as Political Management) ค.ศ.1970

กระบวนทัศน์ที่ 5 การบริหารงานภาครัฐคือการบริหารงานภาครัฐ (Public Administration as Public Administration) ค.ศ. 1970 - ปัจจุบัน

กระบวนทัศน์ที่ 6 รัฐประศาสนศาสตร์ คือ ธรรมาภิบาล (Governance) ค.ศ.1990 – ปัจจุบัน

กระบวนทัศน์ทั้งหกแทบจะไม่ใช่วิวัฒนาการบริหารราชการแผ่นดินของไทย และไม่เห็นมีประโยชน์มากนักต่อระบบราชการไทย เพราะกระบวนทัศน์ดังกล่าวเป็นสภาพแวดล้อมของวัฒนธรรมการเมืองและการบริหารของสหรัฐอเมริกา เป็นการแก้ไขปัญหของรัฐการของสหรัฐอเมริกา (บุญทัน ดอกไธสง, 2565)

โดยสรุปเบื้องต้นผู้วิจารณ์ได้สรุปว่ารัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลกในประเด็นที่ 2 คือ การบริหารรัฐกิจในยุค New normal จำเป็นจะต้องประกอบด้วย 3 อย่างด้วยกันก็คือ Big data การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในยุค 5G การนำ AI มาใช้และแนวคิดที่เป็นการบริหารสมัยใหม่เป็นลักษณะทำงานที่เป็นเชิงรุกมากกว่าเชิงรับและมีการปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงของโลก และมีส่วนของการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุดก็จะเป็นการปรับโครงสร้างที่ทำ

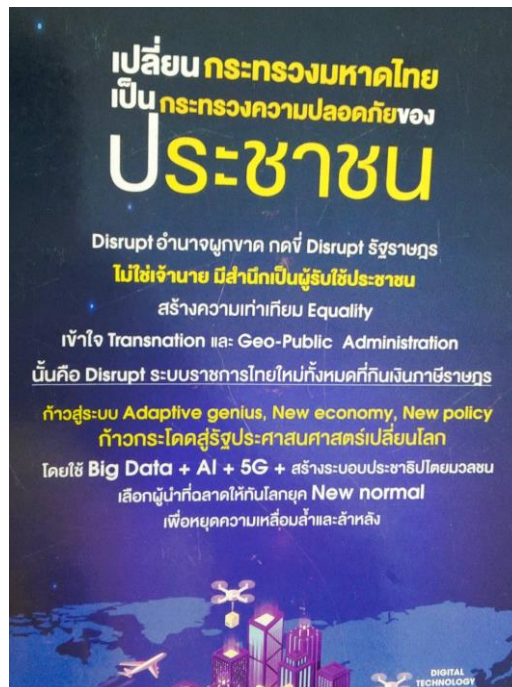
ให้การทำงานของมนุษย์เกิดเป็นผลที่ชัดเจนสามารถส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วหรือแม้กระทั่งการใช้ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI เข้ามาใช้แทนมนุษย์ทำให้ลดทรัพยากรหลักแล้วก็ใช้ทรัพยากรที่มีให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

ในหนังสือที่ท่านอาจารย์ได้ยกมาเขียนในหนังสือเล่มนี้ก็จะเห็นได้ว่าเป็นการย้อนอดีตของในต่างประเทศแล้วก็ในประเทศไทยที่มีอำนาจการปกครองที่เป็นระบอบทั้งประชาธิปไตยทั้งรัฐประหาร เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของความเจริญก้าวหน้าในแต่ละประเทศแล้วย้อนมาดูที่ประเทศไทยท่านก็จะตั้งคำถามว่า “รัฐประศาสนศาสตร์ คืออะไร รู้อะไร ทำอะไร” จึงจะช่วยการบริหารแผ่นดิน รัฐประศาสนศาสตร์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการที่จะช่วยบริหารประเทศหรือในการที่จะช่วยขับเคลื่อนแผนนโยบายไปสู่ภารกิจของคนขององค์กรต่าง ๆ อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับนักบริหารหรือผู้จัดการและบุคลากรในองค์กรต่าง ๆ ที่จะเปิดใจเรียนรู้ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันถึงแม้เทคโนโลยีจากเจริญก้าวหน้าไปอนาคตก็แล้วแต่ ถ้ายังอยู่ในแนวคิดเดิม ๆ ถึงแม้จะมีจรวดมาวิ่งตามถนนหน้าบ้าน ก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาในเรื่องของประเทศชาติได้เพราะฉะนั้นแนวคิดที่จะเปลี่ยนโลกก็ต้องเริ่มจากคนที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนองค์กรเปลี่ยนไปสู่การพัฒนาได้

Disruption การปรับตัว เสนอการแยกและการรวมเขตการปกครองวิเคราะห์แนวคิดของอาจารย์ป่า

การบริหารรัฐกิจ ประชาชนมีสิทธิวิพากษ์วิจารณ์ได้เปรียบการทำงานของราชการนั้นเหมือนอยู่ใน “อ่างแก้ว” (Goldfish Bowl) ซึ่งหมายถึงการทำงานของราชการนั้นจะถูกเพ่งเล็งจากประชาชนตลอดเวลา ส่วนการบริหารธุรกิจนั้น ไม่มีลักษณะการทำงานอยู่ใน “อ่างแก้ว” เหมือนอย่าง ข้าราชการ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ มีการดำเนินงานเพื่อต้องการให้ลูกค้า คือ ประชาชนมีความพึงพอใจจากการใช้สินค้าและบริการ การบริหารเป็นกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Simon. Herbert A, 1947) หรือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กรหรือประเทศหรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร (บุญทัน ดอกไธสง, 2537) ซึ่งรัฐประศาสนศาสตร์มีเอกลักษณ์เพราะมีความแตกต่างจากวิชารัฐศาสตร์ในแง่ที่ว่า ให้ความสนใจต่อการศึกษาคูโครงสร้างและพฤติกรรมของระบบราชการรวมทั้งเป็นศาสตร์ที่มีระเบียบวิธีการศึกษาเป็นของตนเอง วิชารัฐประศาสนศาสตร์ยังแตกต่างจากศาสตร์การบริหารในแง่ที่ว่า เป็นวิชาที่ศึกษาเรื่ององค์กรของรัฐซึ่งมิได้มุ่งแสวงหากำไรดังเช่นองค์กรเอกชน และเป็นวิชาที่สนับสนุนให้องค์การของรัฐมีโครงสร้างกลไกการตัดสินใจและพฤติกรรมของข้าราชการที่เกื้อกูลการให้บริการสาธารณะ (Henry, N., 1995) เป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐ ที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การ

คิด (Thinking) หรือการวางแผน(Planning) การดำเนินงาน (Acting) และการประเมินผล (Evaluating)และมีจุดหมายปลายทางคือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2553)

ภาพที่ 3

การวิเคราะห์วิจารณ์โดยพื้นฐานของความจริงในการบริหารบ้านเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันข้ามพ้นอคติต่าง ๆ ในใจและเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเป็นผลประโยชน์ของประเทศชาติ และตีแผ่ความรู้สึกของประชาชนคนไทยที่มีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างสูง มีปัญหาในหลาย ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเฉพาะหน้าคือ ไวรัสโคโรนา 19 หรือ ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น ล้วนมากจากปัญหาที่เกิดขึ้นมาเรื้อรังขาดการแก้ไขจากหน่วยงานภาครัฐหรือแก้ไขล่าช้าไม่มีธรรมาภิบาล เป็นต้น

ในหนังสือเล่มนี้มีส่วนประกอบของหลักการวิธีการกระบวนการรวมถึงผลลัพธ์ของรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งท่านอาจารย์ก็จะมีประเด็นในการวิจารณ์ในส่วนของการบริหารจัดการโดยอาศัยหลักและในส่วนของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางทฤษฎีตะวันตกและทฤษฎีตะวันออกมีความงดงามในเรื่องของการอ้างอิงเชิงประจักษ์

ผู้อ่านก็จำเป็นจะต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องของรัฐศาสตร์เป็นเบื้องต้นพอสมควรที่ผู้วิจารณ์ได้นำเสนอในหนังสือเล่มนี้ซึ่งมีจำนวน 500 กว่าหน้าจึงเป็นข้อมูลที่ค่อนข้างที่จะเยอะต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเป็นทั้งวลีในส่วนที่ท่านนำเสนอ เช่น

“การเปลี่ยนแปลงทางความคิดเยาวชนยุคใหม่จะสร้างรูปแบบพิมพ์เขียวบนถนนสายใหม่ในการพัฒนาอะไรเดียวกันจะต้องวางระบบความคิด Mind map ไปสู่ถนนสายใหม่หรือทิศทางใหม่อย่างกล้าหาญและรวมพลังขับเคลื่อนจนบรรลุขีดความสามารถเพื่อนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงและก้าวกระโดดโดยสมองอัจฉริยะ” (บุญทัน ดอกโรตง, 2565)

ในส่วนของนโยบายรัฐสวัสดิการในประเทศไทยเป็นในยุคของที่ท่านนำเสนออยู่ 2 ประเด็นก็คือการบริการเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่พลเมืองไทยในการนับถือระบบศักยภาพแบบ AI ได้อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือการพัฒนามาตรฐานศาสตร์การบริหารรัฐ 4 ยุคสมัย เข้าสู่ AI และ Data science เข้ามาประกอบมีส่วนร่วมโดยใช้แนวคิดสมัยใหม่เป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ในส่วนนี้เป็นการวิวัฒนาการรัฐประศาสนศาสตร์เราต้องเข้าใจก่อนว่าในส่วนของ AI นี้ในตัวประเทศไทยเองก็อาจจะมิใช่น้อยต้องยอมรับในส่วนนี้ แต่ถามว่าโลกสมัยเปลี่ยนไปแล้วเราสามารถที่จะเข้าถึงได้ไหม ตอบว่าสามารถที่จะเป็นไปได้ คงเป็นคำตอบในยุคของอนาคตอันใกล้นี้ การสร้างโครงสร้างที่ดีแล้วก็พัฒนาโครงสร้างที่คิดว่าเป็นจุดอ่อนในการบริหารรัฐกิจหรือเอกชนหรือว่าในบ้านเมืองก็แล้วแต่จะต้องมีหลักหรือมีแนวคิดใหม่ เช่นโรงพยาบาลประจำอำเภอในยุค New normal เป็นการนำเสนอในเรื่องของความสำคัญของการป้องกันโรคให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงไปพร้อมกันกับการช่วยขยายโรงพยาบาลอำเภอไม่น้อยกว่า 150 – 200 เตียงจะช่วยให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นและยังนำเสนอในส่วน บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) การบูรณาการหลักศีล 5 ซึ่งจะทำให้หมู่บ้านปลอดภัย มีความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนในชีวิต

การวิเคราะห์ถึง Disruption การบริหารรัฐกิจในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองพิเศษ ซึ่งเน้นอาศัยตนเองเป็นหลัก มีการกระจายอำนาจและบริหารงานไม่ซ้ำและเป็นธรรมสามารถแข่งขันกับส่วนกลางได้ เป็นการบริหารยุคใหม่ สิ่งสำคัญก็คือคุณภาพชีวิตของประชาชนซึ่งปัจจัย 4 ที่ถือเป็นเครื่องดำรงอยู่ในชีวิตได้อันดับแรกเป็นเรื่องของอาหารแล้วยังมีเรื่องของที่อยู่อาศัย ปัจจัยรักษาโรค เป็นต้นที่ทำให้ประเทศชาติหรือประชาชนอยู่รอดได้ซึ่งปัจจุบันนี้นอกจากปัจจัยเหล่านั้นแล้วสิ่งสำคัญก็คือจะมีโรคภัยไข้เจ็บก็มาทำให้เป็นเหมือนลมพัดอย่างแรงนโยบายสาธารณะที่ดีผู้นำจะต้องเข้าใจเชิงนโยบายมีโปรแกรม สิ่งสำคัญคือวิสัยทัศน์ “มีวิสัยทัศน์ในการจะดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ไปสู่ความเจริญเป็นเมืองไทยที่มีความพัฒนาแล้วโดยเห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนใหญ่สำคัญที่มีปัญหาปากท้องจะต้องแก้ด้วยแนวทางของการสร้างความเข้มแข็งด้วยนโยบายเศรษฐกิจทางการเมืองซึ่งท่านอาจารย์ต่างก็ได้มอบใส่ไว้ 6 ข้อด้วยกัน” ดังนี้

นโยบาย 6 ประการ หรือหลัก 6 ประการ โดยตั้งอยู่บนพานอันเป็นสัญลักษณ์ของหลักธรรมคำจูนชาติที่เป็นธรรมและผลประโยชน์ของราษฎรทั่วแผ่นดินหลัก 6 ประการประกอบด้วย

1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง การศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง
2. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก
3. ต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะจัดหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
4. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน (ไม่ใช่พวกเจ้ามีสิทธิมากกว่าเช่นที่เป็นอยู่)
5. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวข้างต้น
6. จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร (คณะราษฎร, ประกาศคณะราษฎร ฉบับที่ 1 (2475 - 76) (บุญทัน ดอกไธสง, 2565) โดยเน้นการนำไปปฏิบัติมากขึ้น เน้นการนำไปใช้เพื่อตอบสนองต่อประโยชน์ของสาธารณะมากกว่าที่จะเป็นแค่เพียงการสร้างองค์ความรู้เพียงอย่างเดียว องค์ความรู้ทางรัฐประศาสนศาสตร์จะมุ่งไปสู่การตอบสนองเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นบอกหน่วยงานภาครัฐมากขึ้นเช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาความเสื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น

โดยสรุปการบริหารประเทศรัฐประศาสนศาสตร์ยุคเปลี่ยนโลกก็ต้องมาวิเคราะห์ว่าโลกมันเปลี่ยนไปแล้วจึงจำเป็นต้องปรับตัวเข้าใจแล้วเข้าถึงแล้วไปสู่การพัฒนาต้องเปิดแนวคิดต่าง ๆ เปลี่ยนนโยบายที่เป็น New policy design ออกแบบทางรัฐไทยบนพื้นฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นรัฐประหารดิจิทัล (บุญทัน ดอกไธสง, 2565) ซึ่งการวิเคราะห์นโยบายมีขอบข่ายครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) การกำหนดนโยบาย 2) การนำนโยบายไปปฏิบัติ 3) การประเมินผลนโยบาย 4) การวิเคราะห์ผลสะท้อนกลับของนโยบาย (วรเดช จันทรศร, 2541)

โดยสรุป Disruption ภาพรวมคือมีการบริหารรัฐกิจในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองพิเศษ ซึ่งเน้นอาศัยตนเองเป็นหลัก มีการกระจายอำนาจและบริหารงานไม่ซ้ำและเป็นธรรมสามารถแข่งขันกับส่วนกลางได้ เป็นการบริหารยุคใหม่ก็คือเป็นยุคดิจิทัลรวมถึงปัจจัยภายนอกที่เป็นโรคภัยไข้เจ็บไม่ว่าจะเป็นโควิด 19 ไวรัสฝีดาษลิง เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ คอร์รัปชัน หรือปัญหาของคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบรวมถึงการตรวจสอบได้โดยอาศัย AI แล้วก็ Big data เป็นในยุคดิจิทัล ผู้เขียนก็ได้นำเสนอข้ออ้างที่จะหลายยุคหลายสมัยมีเป้าประสงค์ที่จะให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของโลกและแนวโน้มของอนาคต โดยเน้นประชาชนเป็นใหญ่ให้ประชาชนอยู่รอดจึงเป็นหนังสือที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านเป็นเรื่องใกล้ตัวซึ่งผู้วิจารณ์จึงได้นำเสนอในเรื่องรัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลก 2 ของท่าน ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง หวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านไม่มากนักน้อยโดยผู้วิจารณ์ได้นำแนวคิดของท่านจากหนังสือของท่านอาจารย์ปา 500 กว่าหน้ามาย่อเหลือประมาณประมาณ 10 หน้าอีก 400 กว่าหน้าท่านไดสนใจสามารถติดต่อขอรับต้นฉบับหนังสือเล่มนี้ได้ที่ท่านอาจารย์ปา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อยจังหวัด พระนครศรีอยุธยา (จำหน่ายเล่มละ 199 บาท) แต่ถ้าซื้อเล่มเดียวไม่ขาย แจกฟรีซึ่งท่านบอกกว่าถ้าท่านใดต้องการสามารถมาขอที่ท่านได้เป็นการแจกจ่ายแนวคิดและเป็นธรรมทานไปในตัวด้วย ผู้วิจารณ์จึงหวังว่าทุกท่านจะได้ประโยชน์จากการวิจารณ์หนังสือเล่มนี้

ผู้วิจารณ์ได้สรุปรัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลกในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 : สรุปภาพรวมของรัฐประศาสนศาสตร์เปลี่ยนโลกโดยผู้วิจารณ์

ประเด็นหลัก	แนวคิด ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ผู้วิจารณ์
1. มองหน้าแลหลัง (Look back)	ชวนคิดชวนดูการบริหารรัฐกิจในยุคก่อนและยุคปัจจุบันโดยเฉพะอย่างยิ่งการเปรียบเทียบกับประเทศในยุโรปที่เป็นประเทศที่มีความเจริญแล้วพร้อมทั้งที่มีการบริหารจัดการโดยอาศัยศาสตร์ที่เรียกกันว่า “รัฐประศาสนศาสตร์” มีวิวัฒนาการในการใช้หลักคิดและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กรหรือภาครัฐ	แนวคิดของการบริหารรัฐกิจหรือ ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์มีความคล้ายคลึงกันทั่วโลกโดยมีความริเริ่มจากทางตะวันตก แต่บริบทแต่ละพื้นที่ของการบริหารมีความแตกต่างกันออกไป ด้วยทรัพยากรมนุษย์ หรือ ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่มีความเฉพาะของประเทศหรือพื้นที่นั้น ๆ อย่างไรก็ตามการบริหารรัฐกิจ หากมีแนวคิดที่ประกอบด้วยการหลักการวิธีการ หรือ พันธกิจที่มีระบบ ที่ท่านอาจารย์ป๋านำเสนออีกคงเป็นการบริหารที่เป็นระบบชัดเจนและสามารถจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การบริหารรัฐกิจในยุค New Normol 6 กระบวนทัศน์ ของรัฐประศาสนศาสตร์	แสดงถึงบทบาทของความรับผิดชอบระหว่างนโยบายและวัตถุประสงค์ที่สำคัญก็คือท่านเน้นในเรื่องของวัตถุประสงค์ ที่จะทำให้ประเทศชาติไปในสู่กระบวนการที่เรียกว่าออกแสดงความคิดเห็นได้ทุกคน มีสิทธิเท่าเทียมกันไม่ใช่เรียนเฉพาะในตัวอักษรแต่เป็นการสร้างแนวคิดที่จะต่อยอดในการทำงานรวมไปถึงการเปิดรับ AI, Big Data, Machine, Learning, Deep learning เป็นต้นประกอบกับ 6 กระบวนทัศน์ซึ่งกระบวนทัศน์สุดท้ายก็คือ กระบวนทัศน์ที่ 6 รัฐประศาสนศาสตร์ คือ ธรรมภิบาล (Governance) ค.ศ.1990 – ปัจจุบัน	การนำ AI มาใช้และแนวคิดที่เป็นการบริหารสมัยใหม่เป็นลักษณะทำงานที่เป็นเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ (เหมือนเราชาวไทยที่ต้องหุงหาอาหารกินเพื่อรับประทาน เป็นต้น)และมีการปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงของโลกและมีส่วนของการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุดก็จะเป็นการปรับโครงสร้างที่ทำให้การทำงานของมนุษย์เกิดเป็นผลที่ชัดเจนสามารถส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วหรือแม้กระทั่งการใช้ปัญญาประดิษฐ์หรือ AI เข้ามาใช้แทนมนุษย์ทำให้ประหยัดทรัพยากรหลักแล้วก็ได้ใช้ทรัพยากรที่มีให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
3. Disruption การปรับตัว เสนอแนวคิดด้วยเรื่องการแยกและรวมการปกครองรัฐกิจ (ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง)	เสนอให้มีการบริหารรัฐกิจในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองพิเศษ ซึ่งเน้นอาศัยตนเองเป็นหลัก มีการกระจายอำนาจและบริหารงานไม่ซ้ำและเป็นธรรมสามารถแข่งขันกับส่วนกลางได้, การบริหารประเทศรัฐประศาสนศาสตร์ยุคเปลี่ยนโลกก็ต้องมาวิเคราะห์ว่าโลกมันเปลี่ยนไปแล้วจึงจำเป็นต้องปรับตัวเข้าใจแล้วเข้าใจถึงแล้วไปสู่การพัฒนาต้องเปิดแนวคิดต่างๆเปลี่ยนนโยบายที่เป็น New policy design ออกแบบทางรัฐไทยบนพื้นฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นรัฐดิจิทัล ท่านอาจารย์มองไว้ก็คือตัว P เป็นส่วนที่สามารถเปลี่ยนโลกได้ P ตัวนี้ก็คือ People คือประชาชนเสี่ยงจากประชาชนใน สิ่งสำคัญก็คือคุณภาพชีวิตของประชาชนซึ่งปัจจัย 4 ที่ถือเป็นเครื่องดำรงอยู่ในชีวิตได้อันดับแรกก็จะเป็นเรื่องของอาหารแล้วก็มีในเรื่องของที่อยู่อาศัย ปัจจัยรักษาโรคหรือสวัสดิการต่าง ๆ ที่ประชาชนควรได้รับเพราะเป็นผู้เสียภาษีถือว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้ประเทศชาติหรือประชาชนอยู่รอดได้	เป็นการเสนอแนวคิดใหม่ในการบริหารรัฐกิจโดยมีฐานคิดคือการบริหารยุคใหม่เป็นยุคดิจิทัล รวมถึงปัจจัยภายนอกที่เป็นโรคภัยไข้เจ็บไม่ว่าจะเป็นโควิด 2019 ไวรัสฝีดาษวานร เศรษฐกิจที่ย่ำแย่ คอร์รัปชันหรือปัญหาของคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้ จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบรวมไปถึงการตรวจสอบได้โดยอาศัย AI แล้วก็ Big data เป็นในยุคดิจิทัล โดยฝ่ายบริหารจำเป็นต้องมองถึงปัญหาของประชาชนและพร้อมที่จะแก้ปัญหาทันทีก่อนที่จะเกินเยียวยา ศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐประศาสนศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่สามารถแก้ปัญหาทั้งระบบโครงสร้างและปัญหาในระดับปฏิบัติการได้จริง แต่ต้องนำไปใช้จริงถึงจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ เปลี่ยนโลกไปสู่ยุคดิจิทัลได้

สรุป

ทั้ง 3 ประเด็นที่ท่านผู้เขียนได้นำเสนอผู้วิจารณ์ได้นำมาเขียนในครั้งนี้อย่างประกอบด้วยรัฐประศาสตร์เปลี่ยนโลกในยุค 5G ซึ่ง (ประเด็นที่ 1) เป็นการชวนคิด ชวนดู ชวนพิจารณาในรัฐประศาสตร์เปลี่ยนโลกซึ่งอยู่ในทฤษฎีหรือแนวคิดในประเทศที่มีความเจริญแล้วและย้อนหลังถึงยุคที่ประเทศไทยเราได้นำศาสตร์เหล่านั้นมาใช้ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มีแผนในการปฏิบัติงานหรือมีแนวคิดที่ทำให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มากขึ้น (ประเด็นที่ 2) คือการบริหารจัดการรัฐกิจในยุค New normal ซึ่งเราต้องอาศัยเทคโนโลยีหรือ AI เข้ามาใช้ในการบริหารองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนการติดต่อประสานงานจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องใช้เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูลเป็น Big data และที่ขาดไม่ได้คือ หลักธรรมาภิบาล สิ่งสำคัญถ้าเราอยากเปลี่ยนโลกเราต้องเริ่มจากตัวเราเองที่จะเปลี่ยนแนวคิดใหม่ ๆ เปลี่ยนกันทำการกระทำใหม่ ๆ ตามหลักพุทธศาสนาว่า ทุกสิ่งทุกอย่างนั้นมีความผันแปรเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่จีรังยั่งยืนเลยและ (ประเด็นที่ 3) คือ Disruption มีการบริหารรัฐกิจในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นการปกครองพิเศษ ซึ่งเน้นอาศัยตนเองเป็นหลัก มีการกระจายอำนาจและบริหารงานไม่ซ้ำและเป็นธรรมสามารถแข่งขันกับส่วนกลางได้ โดยต้องมองถึงประชาชนเป็นหลักของประเทศเพราะว่าประเทศไทยเป็นเมืองที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเป็นประชาธิปไตยได้คือการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างอาชีพเพื่อให้ประชาชนอยู่รอดในสถานการณ์ที่มีโรคระบาดหรือมีการคอร์รัปชันบ้านเมืองขาดคุณธรรมจริยธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงจะต้องมาเข้าใจถึงปัญหาของประชาชนและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วอาจารย์ท่านแนะนำเสนอในเรื่องของ 3 ประเด็นนี้ทำให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจและมีแนวคิดใหม่ ๆ สมกับชื่อเรื่องว่า “รัฐประศาสตร์เปลี่ยนโลก 2”

เอกสารอ้างอิง

- คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2562). *ทำบุญอายุวัฒนมงคล 80 ปี ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง 17 มิถุนายน 2562*. สืบค้น 28 กรกฎาคม 2565, จาก <https://soc.mcu.ac.th/?p=2703>
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2549). *ภาพรวมและแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับรัฐประศาสตร์*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2537). *การจัดองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2565). *รัฐประศาสตร์เปลี่ยนโลก 2*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วรเดช จันทรศร. (2541). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหยาบถ์ลอกและการพิมพ์ จำกัด.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2553). *แนวคิดและความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ*. สืบค้น 29 กรกฎาคม 2565, จาก <http://www.wiruch.com>
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2517). *การบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. (2540). *สาธารณบริหารศาสตร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Henry, N. (1995). *Public Administration and Public Affairs*. Englewood Cliffs: N.J. Prentice Hall, Inc.
- Simon, H. A. (1947). *Administrative Behavior*. New York: Macmillian.

